

Miðvikudaginn 7. nóvember 1979.

Nr. 62/1977. **Bílhlutir h/f**

(Jón Bjarnason)

gegn

Bifreiðum og Landbúnaðarvélum h/f

(Jón E. Ragnarsson hrl.).

Lausafjárkaup. Gallar. Skaðabætur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Ármann Snævarr, Benedikt Sigurjónsson og Logi Einarsson.

Áfrýjandi áfrýjaði máli þessu með stefnu 19. apríl 1977. Krefst hann þess, að stefnda verði dæmt að greiða sér 84.585 krónur ásamt 9% ársvöxtum af þeirri fjárhæð frá 3. maí 1973 til 15. júlí 1974, 13% af þeirri fjárhæð frá þeim degi til 27. júní 1975, 13% af 143.837 krónum frá þeim degi til 26. nóvember 1977, 16% frá þeim degi til 21. febrúar 1978, 19% frá þeim degi til 1. júní 1979, 22% frá þeim degi til 1. september 1979 og 26% frá þeim degi til greiðsludags, allt gegn afhendingu 48 rúða í Volkswagen bifreiðar.

Þá krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Áfrýjandi hefur eigi fært fyrir því haldbær rök, að stefndi hafi haft svik í frammi í lögskiptum þeim, er mál þetta varðar. Með þeirri athugasemd ber að staðfesta héraðsdóm, sem eigi er gagnáfrýjað, með vísan til forsendna hans.

Samkvæmt þessum málsúrslitum ber að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda 100.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

D ó m s o r ð :

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, Bílhlutir h/f, greiði stefnda, Bifreiðum og Landbúnaðarvélum h/f, 100.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur sjó- og verslunardóms Reykjavíkur 19. janúar 1977.

Mál þetta, sem dómtekið var í dag, hafa Bílhlutir h/f, Suðurlandsbraut 60 hér í borg, höfðað fyrir sjó- og verslunardóminum með stefnu, birtri 11. nóvember 1975, á hendur Bifreiðum og Landbúnaðarvélum h/f, Suðurlandsbraut 14 hér í borg.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefnda verði gert að greiða honum kr. 84.585 með 2% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá 3. maí 1973 af þeirri fjárhæð til 27. júní 1975, en af kr. 143.837 frá þeim degi til greiðsludags, auk málskostnaðar skv. framlögðum reikningi, allt gegn afhendingu á 48 rúðum í Volkswagen bifreiðar, nr. 520, en stefnda hafa þegar verið afhentar tvær sams konar rúður.

Af hálfu stefnda hefur verið sótt þing og þær dómkröfur gerðar, að hann verði alfarið sýknaður og stefnanda gert að greiða honum málskostnað að skaðlausu skv. lágmarksgjaldskrá LMFÍ á dómsdegi.

Til vara krefst hann verulegrar lækkunar á stefnukröfunum.

Málavextir eru þeir, að þann 3. maí 1973 keypti stefnandi og fékk afhentar 200 rúður í Volkswagen bifreiðar hjá stefnda, 100 rúður nr. 9207 og 100 nr. 520. Rúður þessar voru í fjórum kössum, 50 í hverjum. Þegar eftir móttöku opnaði stefnandi tvo kassana. Rúður í þessum kössum voru af sín hvorri tegund. Ekkert reyndist athugavert við þessar rúður. Stefnandi seldi rúður úr þessum tveim kössum á næstu mánuðum, og að þeim seldum voru hinir kassarnir opnaðir. Ekkert reyndist athugavert við rúður nr. 9207, en helming rúðanna nr. 520, þ. e. rúðurnar í síðari kassanum af þeirri tegund, telur stefnandi vera ónothæfar vegna galla. Rúður þessar voru, svo sem venjulegt er, í lokuðum trékössum. Var vel frá rúðunum gengið, og var hver þeirra um sig vafin í brúnan umbúðapappír. Til þess að sjá galla hvernar einstakrar rúðu hefði þurft að vefja utan af þeim umbúðapappírnum. Samkvæmt framburði starfsmanna stefnanda höfðu kassarnir ekki verið teknir upp, áður en þeir voru afhentir stefnanda, og síðari kassinn af tegundinni nr. 520 ekki, fyrr en að fyrri kassanum seldum. Framburður fyrirsvarsmanns stefnanda er á sömu lund. Strax og gölluðu rúðurnar komu í ljós, var skv. framburði fyrirsvarsmanns stefnanda athugað það, sem eftir var af rúðunum, og komu þá gallarnir í ljós. Heldur stefnandi því fram, að stefnda hafi samstundis verið skýrt frá þessu og tvær gallaðar rúður afhentar honum til sönnunar á gallanum.

Stefnandi heldur því fram, að þá hafi svo staðið á, að hann hafi átt ógreiddan víxil að fjárhæð kr. 81.400, sem falla hafi átt í gjalddaga þann 1. nóvember 1973, en víxil þennan hafi stefnandi samþykkt vegna kaupa á rúðunum. Hann hafi því talið, að samkomulag yrði um, að víxilinnehmanta félli niður af hálfu stefnda, en það hafi staðið mjög á endum, að andvirði gölluðu rúðanna ásamt bótum vegna tapaðs söluágóða væri það sama og fjárhæð víxilsins. Stefnandi hafi því ekki greitt víxilinn á gjalddaga og enginn reki hafi verið gerður að því af hálfu stefnda að fá víxilinn greiddan. Stefnandi hafi því álitnið, að máli þessu væri lokið.

Stefndi hafi síðan skyndilega hafist handa með innheimtu víxilsins rúmu hálfu ári eftir gjalddaga hans. Afrit af innheimtubrési frá Bergi Bjarnasyni hestaréttarlögmanni til stefnanda hefur verið lagt fram sem dskj. nr. 11, og er það dagsett 12. júní 1974. Lögmaður stefnanda kveðst hafa haft tal af lögmanni stefnda og skýrt honum frá gölluðu rúðunum og hafi verið komið á viðræðufundi milli aðilja, sem ekki hafi þó leitt til niðurstöðu. Stefndi höfðaði víxilmál á hendur stefnanda, og gekk dómur í því máli 17. október 1974. Vixilskuldin var svo endanlega greidd þann 18. mars 1975. Þann 22. apríl 1975 biður stefnandi um, að dómkvaddir verði tveir hæfir menn og óvilhallir til að skoða og meta meinta galla á bílrúðum, sem Bílhlutir h/f hafi keypt hjá Bifreiðum og Landbúnaðarvélum h/f, Suðurlandsbraut 14, Reykjavík, hinn 3. maí 1973, eins og greinir í matsbeiðni. Til að framkvæma hið umbeðna mat voru þeir dómkvaddir Baldur Línadal efnaverkræðingur og Karl Árnason glerslípunarmeisteri. Skiluðu þeir mati sínu þann 27. júní 1975. Mánudaginn 23. júní skoðuðu þeir bílrúðurnar, þar sem þær voru geymdar í húsi við Reykjavíkurlugvöll. Var þá mætt af hálfu beggja aðilja. Við skoðun kom fram, að rúðurnar höfðu verið geymdar þarna í eitt ár. Í matsgerðinni segir síðan:

„Skoðunin leiddi í ljós:

1. Rúður þessar eru samsettar þannig, að gler eru tvö með millilagi úr öðru efni. Skoðun leiddi í ljós, að glerin sjálf voru slípuð og eðlileg að því er varðaði gagnsæi báðum megin millilagsins.

2. Millilagið er milli innri glerflatanna, og rúðurnar eru fyllilega gagnsæjar sem heild að meginfleti til. En við jaðar allra rúðanna eða í nánd þeirra í öðrum tilvikum voru blettir með skert gagnsæi.

3. Í ofangreindum blettum í rúðunum var millilagið kiprað, þannig að litur varð af, sem skerti gagnsæi eða að útsýnið brenglaðist beinlínis vegna þessa kiprings í millilaginu.

4. Blettir þessir náðu í langflestum tilvikum það langt inn á rúðurnar, að þeir hefðu komið í ljós við venjuleg tilfelli um gúmmíbreidd við rúður. Mat er eftirfarandi:

1. Ofangreindir blettir munu stafa af mistökum í upphaflegri samsetningu á rúðunum.

2. Hætt er við, að blettirnir myndu fremur ágerast við notkun.

3. Matsmenn þekkja ekki tiltækileg ráð til að gera við rúðurnar.

4. Rúður þær, sem skoðaðar voru, eru ekki nothæfar í bíla.“ Matsmenn hafa komið fyrir dóm og staðfest matsgerð sína.

Að fengnu þessu mati skrifar lögmaður stefnanda stefnda bréf þann 27. júní 1975 og fer fram á bætur. Kröfur sínar sundurliðar hann svo:

50 rúður, hver á kr. 1.447 eða kr. 72.350

Bætur vegna tapaðs söluágóða kr. 7.235

Kostnaður Bílhauta h/f við undirbúning mata .. kr. 5.000

Bréfi þessu svara stefndu þann 25. júlí 1975 og hafna þar algerlega kröfugerð stefnanda. Ástæður þeirra eru eftirfarandi:

„1. Samkvæmt bréfi yðar frá 27. júní 1975 takið þér fram, að farið hafi að bera á göllum í umræddum rúðum, nokkru eftir að skjólstæðingur yðar, hr. Þorsteinn L. Þorsteinsson, hóf sölu á þeim. Það var hins vegar ekki fyrr en á seinni hluta árs 1974, eða rúmu ári eftir að Bílhutir h.f. hefja sölu á ofangreindum rúðum, að hr. Þorsteinn L. Þorsteinsson fer að gera reka að því að bera fram nokkra kvörtun vegna hinna meintu galla. Þá er sá háttur hafður á, að tvær rúður eru skildar eftir í mannlausri skrifstofu og ekki haft samband við nokkurn ábyrgan mann í fyrirtækinu.

2. Það er skoðun vor, að umræddir gallar stafi af því, að rúðurnar hafi ekki verið geymdar við eðlileg skilyrði, enda staðfesti hr. Þorsteinn L. Þorsteinsson, að þær hefðu verið geymdar í óupphituðu og óeinangruðu húsnæði og engar kvartanir hafi borist frá þeim aðilum, er keyptu rúður af honum. Einnig er rétt að geta þess, að Bílhutir h.f. stóðu mjög illa í skilum varðandi greiðslur fyrir þær vörur, er fyrirtæki vort seldi þeim. Var þar um ítrekaðar vanefndir að ræða þátt fyrir lengri og lengri greiðslufresti og hátíðleg loforð Þorsteins L. Þorsteinssonar.

Samkvæmt framangreindu og með hliðsjón af skýlausum

ákvæðum 52. gr. laga 39/1922 þá teljum vér, að Bílhlutir h.f. geti ekki borið fyrir sig greindan galla, og vísun því málinu á bug.“

Af hálfu stefnda er í greinargerð á það bent, að samkvæmt framlögðum gögnum stefnanda sjálfs, þ. e. dskj. nr. 7, þ. e. innheimtubréf hans frá 27. júní 1975, hafi stefnandi ekki kvartað fyrr en í júní 1974, en á þeim tíma hafi rúðurnar tvær verið skildar eftir á mannlausri skrifstofu stefnda. Er því statt og stöðugt haldið fram, að stefnandi hafi aldrei leitað eftir afslætti fyrr en eftir júní 1974. Þá er því haldið fram, að um viðskipti málsaðilja eigi ákvæði 52. gr. og 54. gr. laga 39/1922, og sýknu krafist af þeim sökum. Þá er matsgerð mótmælt sem þýðingarlausri fyrir málið og því sérstaklega mótmælt, að yfirleitt komi til álita hærri bótafjárhæð en nemi söluverði hinna 50 rúða.

Dómarar hafa farið á vettvang og skoðað hinar umræddu rúður í fylgd með fyrirsvarsmönnum aðilja. Þá hafa farið fram umfangsmiklar yfirheyrslur í málinu. Fyrirsvarsmaður stefnanda, Þorsteinn L. Þorsteinsson, hefur komið fyrir dóminn og verið spurður að því, hvenær gallinn hafi verið uppgötvaður. Hann sagði, að það hefði verið nokkrum mánuðum eftir að þeir fengu rúðurnar. Hann var að því spurður, hversu mörgum mánuðum síðar. Hann kvaðst ekki geta svarað því. Það hafi aðeins verið, þegar farið var að taka upp næsta kassa. Fyrst hafi annar kassinn verið tekinn upp og selt úr honum og síðan hafi sá næsti verið tekinn upp, en rúðurnar í honum hafi reynst vera gallaðar. Hann kvaðst hafa talað við Jón Guðjónsson, starfsmann stefnda, um gallana í síma og síðan hafi hann farið með tvær rúður til hans. Hins vegar mundi hann ekki, hvenær það var. Hann sagði, að þetta hefði verið strax og gallinn var uppgötvaður. Hann kvaðst ekki muna, hvort víxillinn var fallinn þá. Hann kvaðst þó hugsa, að það hafi verið, áður en hann féll, því hann hafi ekki borgað hann og reiknað með, að þetta færi upp í til að jafna. Hann taldi víxilinn ekki hafa verið í innheimtu í banka, heldur hafi hann verið geymdur í skrifstofu stefnda, þar til innheimtan var send til lögfræðings.

Jón Guðjónsson hefur komið fyrir dóminn. Hann kveðst ekki muna dagsetningar varðandi þessi viðskipti, þar sem mjög langt væri um liðið. Það hafi ekki verið fyrr en eftir að ekki hafði tekist að fá rúðurnar greiddar og innheimtuvíxill hafði lengi verið í vanskilum og sendur til lögfræðingadeildar Útvegsbankans til innheimtu og bankinn fór að gera reka að innheimtu, að komið var með rúðu til hans, sem talin var gölluð. Hann hafi

ekkert heyrt um þessa galla fyrr en bankinn hafi verið búinn að fá málið til sín. Þorsteinn hafi lengi verið búinn að ráðgera að koma og gera upp, en hann hafi aldrei minnst á nokkurn galla, þegar mætti (sic) reyndi að innheimta hjá honum.

Steingrímur Skagfjörð Björnsson, starfsmaður stefnanda, hefur komið fyrir dóminn, en hann mundi ekki, hvenær síðari kassarnir voru opnaðir, en þá hafi verið búið að selja úr hinum kössunum. Hann sagði, að allir kassarnir fjórir hefðu verið geymdir í versluninni, allt þar til þeir opnuðu seinni kassana tvo. Hann kvaðst hafa fylgst með því, að kvartað var strax við Bifreiðar og Landbúnaðarvélar h/f, og seinni kassarnir voru opnaðir og fljótlega farið með rúður til þeirra. Hann kvaðst hafa fylgst með því, að marghringt hafi verið til stefnda og kvartað undan rúðunum.

Bergur Bjarnason hæstaréttarlögmaður hefur komið fyrir dóminn. Hann kannaðist við að hafa sent innheimtubréf á dskj. nr. 11, sem áður er vitnað til. Hann sagði, að forstjóri stefnanda hefði borið fyrir sig galla á rúðunum, þegar hann reyndi innheimtu hjá honum. Hann kvaðst hafa fengið þessa innheimtu hjá Jóhanni Gíslasyni, lögfræðingi Útvegsbanka Íslands, en Jóhann og forstjóri stefnda séu bræður. Hann kvaðst telja, að víxillinn hefði ekki verið til innheimtu í Útvegsbanka Íslands, og fullyrkti, að Jóhann hefði sagt sér, að innheimtan hefði verið Útvegsbankanum algerlega óviðkomandi.

Lagt hefur verið fram vottorð Jóhanns Gíslasonar héraðsdómslögmanns, dags. 16. nóvember 1976. Þar staðfestir Jóhann framburð Bergs að því leyti, að hann hafi falið honum þessa innheimtu, og jafnframt heldur hann því fram, að hann hafi ekkert innheimtubréf sent til Bílhluta h/f. Framburður þessi er óstaðfestur fyrir dómi, þar sem vitnið mætti ekki á boðuðum tíma, og lögmenn lýstu þá gagnaöflun lokið.

Álit dómsins.

Gegn neitun stefnda er ekki sannað, að stefnendur hafi kvartað undan göllum á rúðunum, fyrr en eftir að Bergur Bjarnason hæstaréttarlögmaður fór að innheimta víxilinn 12. júní 1974, en af framburði Jóns Guðjónssonar og greinargerð stefnda verður að telja, að stefndi viðurkenni, að stefnandi hafi þá kvartað undan göllunum. Þar sem þannig hefur liðið lengri tími en eitt ár, frá því að stefnandi fékk rúðurnar afhentar og þar til hann kvartaði, svo sannað sé, og þar sem eigi er leitt í ljós, að stefndi hafi tekist á hendur sérstaka ábyrgð á rúðunum, eru kröfur

stefnanda á hendur honum fyrndar skv. 54. gr. laga nr. 39/1922. Ber því þegar af þessum ástæðum að sýkna stefnda af kröfum stefnanda.

Rétt þykir með tilliti til málavaxta, að hvor aðili beri sinn kostnað af máli þessu.

Hrafn Bragason borgardómari kvað upp dóm þennan ásamt meðdómendunum Haraldi Þórðarsyni bifreiðasmíðameistara og Óskari Mariússyni efnaverkfræðingi.

Dómsorð:

Stefndi, Bifreiðar og Landbúnaðarvélar h/f, skal sýkn af öllum kröfum stefnanda, Bílhauta h/f. Hvor aðili um sig skal bera sinn kostnað af málinu.
